

Bevezető fizika

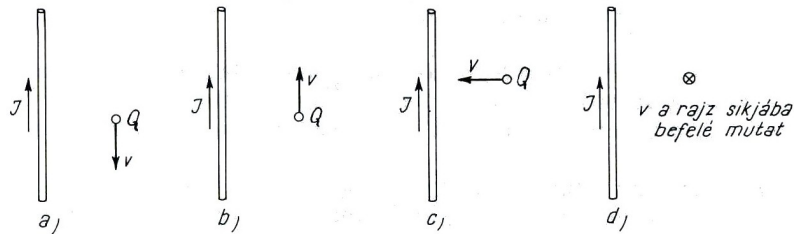
11. hét – Az időben állandó és változó mágneses mező hatásai

Órai feladatok

20.3. Az áramra ható erő melyik síkra merőleges?

20.4. A mágneses tér gyorsíthatja-e az elektromos töltést?

20.5. Egyenes vezető mágneses terében pozitív, pontszerű töltés mozog. Határozzuk meg a töltésre ható erő (Lorentz-erő) irányát az ábrán látható négy esetben!

20.9. Mekkora forgatónyomaték hat a 100 cm^2 felületű vezetőkeretre, ha benne 2 A erősségű áram folyik, és a $0,2 \frac{\text{Vs}}{\text{m}^2}$ indukciójú homogén mágneses térben úgy helyezkedik el, hogy síkjának normálisa az indukcióvektorokkal 30° -os szöget zár be?

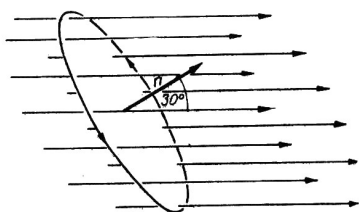
20.11. Mekkora erővel hat a $0,5 \text{ T}$ indukciójú homogén mágneses tér az egyenes vezető 1 m hosszú szakaszára, ha abban 20 A erősségű áram folyik, és

- a vezető merőleges az indukcióvonalakra;
- a vezető párhuzamos az indukcióvektorral;
- a vezető 30° -os szöget zár be az indukcióvonalakkal?

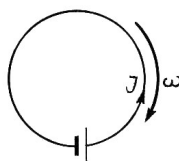
20.17. Egy kör alakú vezetőben I áram folyik. Változik-e az áram által keltett mágneses tér, ha a vezető kört a síkjára merőleges tengely körül ω szögsebességgel forgatjuk?

20.19. Toroid tekercs középkörének sugara 10 cm , a menetek száma 1500 , a tekercsben folyó áramerősség 1 A és a tekercs keresztmetszetének területe 4 cm^2 . Mekkora a tekercs belsejében a mágneses indukció és az indukciófluxus, ha

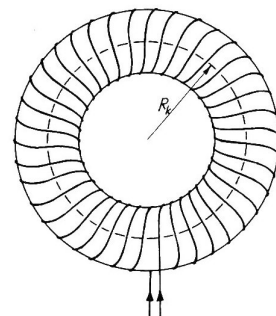
- a tekercs belsejét levegő tölti ki;
- a tekercs belsejét lágvas tölti ki? ($\mu_r = 200$)

(a) 20.9.

(b) 20.17.

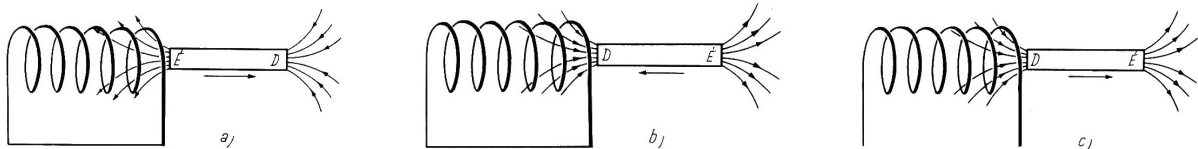
(c) 20.19.

20.20. Homogén, B indukciójú mágneses térben az indukcióra merőlegesen l hosszúságú vezetőszakasz mozog állandó, v sebességgel, a hosszára és a mágneses indukcióra merőleges v sebességgel.

- Mekkora és milyen irányú elektromos térerősség lép fel a vezetőben?
- Mekkora a vezető két vége között a feszültség?

20.22. Milyen irányú áram indukálódik a tekercsben, ha a mágneses rúd

- északi sarkát húzzuk ki a tekercsből;
- déli sarkát toljuk be a tekercsbe;
- déli sarkát húzzuk ki a tekercsből?

20.18. Egy 6 cm hosszú, 300 menetű tekercsben 1 A erősségű áram folyik. Mekkora a mágneses térerősség és az indukció a tekercs belsejében?

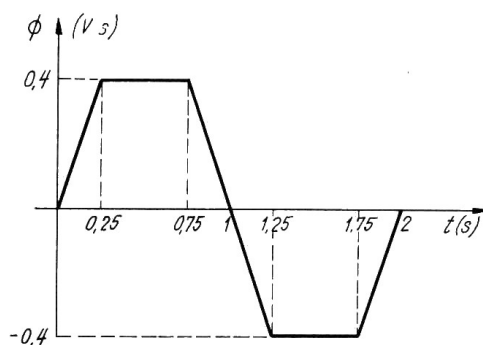
20.27. A 0,1 m oldalhosszúságú, négyzet alakú vezetőhurok normálisa 30° -os szöget zár be az 1,5 T indukciójú mágneses tér indukcióvektorával. A hurokra ható forgatónyomaték 0,05 Nm. Mekkora a hurokban folyó áramerősség?

20.31. Adott egy testszöleges alakú, zárt síkgörbe mentén fekvő vezető, amelyben I áram folyik. Határozzuk meg a mágneses tér irányát a síknak a görbén belüli, illetve görbén kívüli pontjaiban!

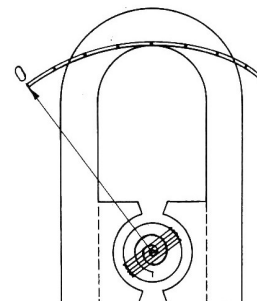
20.23. Változzék a fluxus egy vezetőkörben a diagramon látható módon. Ábrázoljuk az indukált feszültséget az idő függvényében!

20.25. Mekkora az önindukciós együtthatója annak a tekercsnek, amelyben 0,5 s alatt egyenletesen bekövetkezett 0,5 A áramerősség-változás 0,12 V önindukciós feszültséget hoz létre?

20.44. Az ábrán egy forgótekercses árammérő vázlatos rajza látható. Az állandó mágnes sarkainál elhelyezett saruk és a tekercs hengeres lágyvasmagja közötti légrézben előállított mágneses tér B indukciója állandó nagyságú és sugárirányú. Ha a tekercsben áram folyik, a mágneses tér forgatónyomatékot fejt ki a tekercsre, melynek hatására az elfordul addig, amíg a forgástengelyhez rögzített csavarrugó visszatérítő forgatónyomatéka az áram okozta nyomatékot kiegyensúlyozza. Mekkora a műszerrel mérhető áram legnagyobb értéke, ha a mutató teljes kitérése esetén a csavarrugó $3 \cdot 10^{-5}$ Nm forgatónyomatékot fejt ki? (A 300 menetű tekercs 2 cm oldalú négyzet, és a mágneses tér indukciója a légrézben 0,25 T.)

(g) 20.23.

(h) 20.44.

Ajánlott házi feladatok

- 20.38.** Egy áramkör 10 cm hosszú egyenes vezetőből álló része 0,5 T indukciójú homogén mágneses térben van úgy, hogy az áram iránya 30° -os szöget zár be a tér irányával. Mekkora erővel hat a mágneses tér erre az egyenes vezetőre, ha benne 10 A erősségű áram folyik?
- 20.41.** Egy 20 cm hosszú, 1,5 cm átmérőjű, 300 menetes tekercsben 5 A erősségű áram folyik. Az áramkört hirtelen megszakítva az áram 0,01 s alatt nullára csökken. Mekkora feszültség indukálódik a tekercsben, ha az áram csökkenését egyenletesnek tekintjük?
- 20.42.** Egy 500 menetű, 80 cm^2 keresztmetszetű tekercs percnként 300 fordulatot tesz meg a forgástengelyre merőleges $\frac{10^5 \text{ A}}{2\pi \text{ m}}$ erősségű homogén mágneses erőterében. Számítsuk ki a tekercsben indukált feszültséget, amikor a tekercs síkja
- 0° ;
  - 30° ;
  - 60° ;
  - 90° -os szöget zár be a térerősséggel!
- 20.45.** Az ábra szerinti elrendezésben a homogén mágneses mezőben felfüggesztett vezetőben $I = 2 \text{ A}$ erősségű áram folyik. A CD egyenes vezető súlya $G = 0,1 \text{ N}$ és a mágneses mezőbe merülő része $l = 20 \text{ cm}$ hosszú. Hány fokkal lendülnek ki a függőlegestől az A és B pontokban rögzített felfüggesztőhuzalok, ha a mágneses tér indukciója $B = 0,25 \text{ T}$?

